XXVII. évfolyam. 201. szám. Hétfő, 1895. október 13.

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . . . 5 » — »
Negyedévre . . . . . 2 » 50 »
Egy hóra . . . . . 1 » — »
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:
Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmü s többszöri hirdetések alku szerint jutányos áron tétetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beigtatásért 30 kr.

Justitia.

Lélekemelő ünnepe volt tegnap városunknak. Az igazságszolgáltatás számára ujonnan épült diszes palotát tegnap adták át hivatalosan és véglegesen magasztos rendeltetésének.

Lapunk más helyén bő tudósitást talál az olvasó az ünnep lefolyásáról.

Arról a nagy jelentőségről azonban, a melyet a tegnap végbe ment actus az igazságszolgáltatás szempontjából képvisel, lapunknak ezen a legelőkelőbb helyén ohajtunk megemlékezni.

Nem közönséges külső formaságok chablonszerü lejátszódása volt az a tegnapi házavatás, hanem megnyilatkozása az emberi lélek legbensőbb és legfenségesebb szükségérzetének: az igazság szeretetének, az igazság után való áhitozásnak.

Megható, valóságos vallásos áhitat volt az, mely Justitia uj templomában tegnap uralkodott, a mely az ott elhangzott beszédeket teljesen áthatotta és a beszédekből az egész jelenvolt hallgatóságra el-kiáradott.

Kies oazis a mai sivár világ lelketlen sivatagán!

Lelkünk mélyéből hálás öröm fakad föl, hogy van még közeletünk tényezői közt a szorosan vett egyházi élet terén kivül is olyan, a mely az Isten szent nevét kegyeletes megbecsüléssel veszi ajkaira, s a mely a maga müködésének legfőbb normájául az isteni örök igazságot tekinti.

A mennyire örvendezzen a mi lelkünk, mely mindenkoron gyönyörködik vala az Ur törvényében, éppen annyira fontosnak tartjuk a tegnap kifejezésre juttatott irányelveket a magyar igazságszolgáltatás jelenére és jövendőjére nézve.

Ha az a szellem, a mely tegnap ugy a törvényszék, mint a királyi tábla érdemes elnökeinek minden szavából felénk áradott, ha ez a szellem — mondjuk — diadalmaskodni fog széles e hazában: akkor nincs miért felettébb aggódnunk szeretett hazánk jövendőjéért, mert régi és örök axioma az, hogy» justitia regnorum faudamentum« — az igazságok az országok fenmaradásának legbiztosabb szegletköve.

Az igazság, a jog keresése és biztositása képezi a mi egyetlen törekvésünket is. Hazánknak megnyirbált jogait, nemzetünknek végleg el nem tiporható igazságait kivánjuk mi alkotmányos küzdelmeink segitségével ősi épségükbe visszaállitani s örök időkre biztositani.

Látva a mai kor fiainak megdöbbentő anyagiasságát; az események cultusának fájdalmas megcsappanását, sokszor csüggedés szállja meg lelkünket: vajjon elérhetjük-e vágyainknak és reményeinknek édes megvalósulását.

De a tegnapi napon hitünknek ereje ujra fellendült és megszilárdult.

Mig ilyen szellem leng egy egész nemzeti nagy institutióban, a minő tegnap az igazságszolgáltatás hivatott főpapjainak beszédéből, nemcsak, hanem egész lényükből felénk és reánk áradott: addig nincs okunk elcsüggedni.

Az igazság Istenének legdicsőbb attributamai közzé tartozik: éppen azért ha bár olykor-olykor megcsufoltatik is, örökre el nem tiporható, sőt kitör az a sirból is és eget kér magának.

Lelkünk magasztos örömével üdvözöljük azért a debreczeni kir. törvényszéket s a vele együtt uj otthont nyert többi igazságszolgáltatási tényezőket! Adja Isten, hogy az a diszes palota, a melyet tegnap véglegesen használatba vettek: őrök időkig szent templom maradjon: az igazságnak, a kérlelhetetlen, a jóltevő, az óltalmazó igazságnak szent temploma!

Dr. Nagy Zsigmond.

Ujabb cserebere a mandátumokkal. Még csak a mult héten választották meg Baján P l ó s z Sándor dr. államtitkárt, kinek mandátumot adott D r e s c h e r Ede — konczul kapván a bajai 8—10.000 frtos jövedelmet hozó kir. közjegyzőséget. Akkor kérlelhetetlenül lepleztük a kormany törvényellenes eljárását, a mennyiben még a kir. közjegyzői állások betöltésénél is csak a korteszczélt szolgálja. Most — mint a kormányhoz közel álló lapok kürtölik — megint egy mandátum szabadult fel; ugyanis K r a j t s i k Ferenczet, a »nagy alvót« kuriai birónak nevezik ki. Hogy a rangfokozatok átugrásával mint lehet valaki egyszerre kuriai biró, az magyarázatra szorul; vagy talán azt hiszi az igazságügyminiszter n., hogy a kinek hivatalt ad, észt is adhat hozzá? Ilyen kivételes kitüntetések megengedhetők némely esetekben, ha az illető valóban érdemeket szerzett rá. De vajjon mi érdemeket szerzett erre a nagy előléptetésre K r a j t s i k, a ki egyebet sem csinált eddig, mint hogy átaludta a képviselőház üléseit. Vagy talán ez az érdeme? Ugy látszik, hogy ezért akarja a kormány a kuriai birók létszámát felemelni, hogy az ilyen Krajtsik-féle urak nyugodtan alhassanak a hivatalban. Valószinüleg igy lesz. No hát csak nevezzék ki kuriai birónak Krajtsikot, a n a g y a l v ó t, hiszen az csaknem mindegy, hogy a kurián, vagy a képviselőházban alszik-é?

Őszinte megjegyzések.

— A jubileum rendezőség figyelmébe. —

Most, a mikor a Simonffy Imre polgármester jubileumára rendezett ünnepségek lezajlottak, a tekintetes Szerkesztőség kegyes engedelmével bátor leszek néhány őszinte megjegyzést tenni a lefolyt történetek külső rendezésére.

Megvallom először is, hogy én az egész jubileumoskodó korszellemnek esküdt ellensége vagyok több előttem igen fontos okból. Először azért, mert ritkán fordul elő az az eset, a minővel most állottunk szemben, hogy t. i. egy egész munkás élet eredményének elismerése volt inditó oka, hanem minden igaz ok és szükség nélkül, csupán a hecc kedvéért, vagy hogy akadjon valami »celebris occasio bibendi« a világ legártatlanabb teremtményeit is megjubilálják azok, a kik ezen a »ma már nem szokatlan uton« óhajtanak a népszerüség kétes értékü babéraira szert tenni. De nem szeretem különösen azért, mert a jubileum a megtisztelt számára igen sokszor — nem mondom: most is — aranyhidul van szánva, a melyen az ünnepelt »a jól megérdemelt nyugalomba« vonulhasson, a mikor is a jubileum egy szellemes ember mondása szerint nem egyébb, mint próbatemetkezés.

Most sem lelkesedtem ezért a nagy jubileumért, de az ünnepelt személye iránt érzett tiszteletemnél s főleg azon oknál fogva, mert a rendezőség mindig erősen hangsulyozta, hogy a jubileum tisztán »*társadalmi jellegü*« lesz: uszva az árral, én is részt vettem abban.

Azonban a rendezőség a »társadalmi jelleg« elvet csakis egyetlenegy dologban, a jubilánsnak szánt ajándékok aranak összegyüjtésében tartotta meg. De maga a tulajdonképeni ünnepély már tisztán és kizárólag kormánypárti szinezetü volt minden izében és egész jelenetezésében. Kormánypárti volt különösen mindazon részleteiben, a melyekbe a főispán ur intézkedőleg folyhatott bele (pedig mibe nem szokott ő — hacsak szerit ejtheti — intézkedőleg belefolyni?

Nem vonjuk kétségbe azt, hogy a főispán ur teljesen *törvényes* jogát gyakorolta akkor, a mikor az ünnepelt polgármestert közgyülési terembe meghivó bizottságba tagokat ajánlott. De hogy a társadalmi illem és tapintat törvényeinek is megfelelt-e az az eljárása, hogy tagokul kizárólag kormánypárti korifeusokat s hozzá egynek a kivételével mind ugyanazon társadalmi — bár igen tisztes és érdemes osztály tagjait hozta javaslatba: arra már alig feleihetnénk határozott igennel.

Hasonló eljárást követtek az ünnepi szónokok megválaztásában is. Ezek szintén az egyetlen *Vértessy* István főjegyző kivételével, a kit hivatalos állásánál fogva föltétlenül megilletett a szó, a kormánypártnak annyira előtérben álló vezéralakjai hogy a rendezett ünnepely *társadalmi* jellegének kidomboritására merőben alkalmatlanoknak kell őket tartanunk.

Nem csoda tehát, ha a rendezőségnek ezen nem tudhatjuk mi okból származó tapintatlansága igen sokakban kedvetlen értést keltett, minek következtében még ha résztvettek

is az ünnepély hivatalos részén a banketten már nem akarták magukat ilyen feltevésnek kitenni. Mi a kik ott voltunk, kénytelenek voltunk tapasztalni, hogy jó előérzetük volt.

Ebből a tényből a társadalmi kivánatos jó egyetértés biztositása végett vonják le a jubileumok rendezői azt a becses tanuságot: hogy az őszintesség az a legmagyarabb erény, egyszerszermind a legszükségesebb erény is mindazok részére, a kik külömböző elvü és pártállásu egyéneket együttmüködésre közös actióra akarnak rábirni. Mondták volna meg most is, hogy ezt a cécót a debreczeni szabadelvü párt rendezi a kitünő párttagnak s akkor mi a jubiláns egyénisége iránt előzetesen formálódott érzelmeink változatlan fentartása mellett, szépen visszavonultunk volna mindentől.

De igy, a hogy a dolgok megtörténtek, szándékos sértést is láthatunk a függetlenségi és 48 as párthoz tartozó bizottsági tagok mellőzésében. Avagy talán a függetlenségi párthoz tartozó polgárok a főispán ur szemében nem is teljes jogu tagjai a törvényhatósági bizottságnak?

Ezeket kivántam, a tekintetes Szerkesztőség jóindulatára számitva, *őszinte megjegyzések* alakjában a rendező bizottságnak utólagosan értésére adni.

Hátha a jövőben hasznát vennők mindnyájan a most kinálkozó tanuságoknak? . . .

independens.

SZARVAS GÁBOR.

A magyar nyelvtudománynak egyik oszlopos férfia hunyta le szombaton reggel szemeit örökre. Szarvas Gábor nincs többé!

Hunyta le szemeit . . . Mikor volt az, hogy ő tisztán láthatta a napot, hogy gyönyörködhetett kedvesei, barátai arczvonásaiban, hogy olvashatta az őt egyedül boldogitó betüket! Évek óta ránehezedett a sötét éjszaka s kevesen tudták csak, hogy nyelvtudományunknak az a hatalmas bajnoka, kitől még a legutóbbi napokban is szakadatlanul jelentek meg a tudományos czikkek a tőle alapitott, az általa nagy tekintélyre emelt közlönyben, a Nyelvőr ben, — egészen vak. Évek óta emésztette a kór s a halál, nagy sikerekkel, de nagy szenvedésekkel is összekötött életet váltott meg benne.

Szarvas Gábor a magyar nemzet legdrágább kincsének, nyelvének volt egyik fenkölt apostola. Akkor küldötte őt nekünk a gondviselés, mikor nyelvünket az a veszedelem fenyegette, hogy avatatlan ujitók kiforgatják ősi jelleméből s olyan erőszakos müveleteket viszznek végbe organizmusán, melyek egész mivoltának ártalmára válnak. A neologia, melyet e század elején Kazinczy Ferencz diadalra juttatott, lassanként reformálta nyelvünket s ujjá szülte irodalmunkat; s mindaddig, mig a grammatika és jóizlés korlátai között mozog, nyelvünk egész organizmusának határozottan javára vált. De jöttek Kazinczy nyomában merész tanitványok, kik nem elégedve meg a nyelv szellemében gyökerező ujitással, abban keresték a nyelvreformálás feladatát, hogy minél merészebb szókat alkottak, szógyökökből csináltak neveket, helytelenül alkalmazott képzőkkel készitettek uj szókat, sőt kellett, nem kellett, egészen uj képzőket is gyártottak. A nyelvrontásnak egyik legtipikusabb képviselője Bugát Pál volt s mig Kazinczy és tanitványai csak a szépirodalom nyelvét vették revizio alá, Bugát már a tudományos irodalom nyelvét kezdte ujitani, illetőleg gyökerében elrontani.

E nyelvrontókkal szemben lépett föl az ugynevezett orthologia, mely a nyelvszellem sajátságából kiindulva, erőltetés nélkül természetesen akarta a nyelvet fejleszteni. Számüzni akarta a nyelvrontás korcsszülütteit s a régi irodalom és népnyelv tüzetes tanulmányozását tüzte ki czéljául. Ez irránynak volt főképviselője és vezető mestere Szarvas Gábor. Körülötte a jelesebbnél jelesebb tanitványok egész serege csoportosult s Szarvas Gábor lassanként olyan tekintélyre tett szert, hogy őt nyelvtudományunkban valóságos areopágnak tartották.

Huszonnégy évig volt a Nyelvőr szerkesztője s ez idő alatt valósulni látta azt a maga elébe kitüzött czélt, hogy a nyelvrontást orvosolja s a megzavart természetes tejlődést helyreállitsa. Elérte azt, hogy az önkényes szógyártás jövőre nézve teljesen megszünt s hogy most már költők, hirlapirók, tudósok, valamint az iskolák és hivatalok sokkal gondosabbak a helyes magyarság tekintetében s az idegenszerüségeket lehetőleg kerülik. A mellett nyelvtudományunkban szinte dogmává emelte a népnyelv sajátságainak buvárlatát s e tekintetben rendkivül nagybecsü az az anyag, melyet e területről a Nyelvőr az évek hosszu során át egybegyüjtött.

A régi nyelv szókincsének és ezer változatu kifejezéseinek gazdag tárháza a Nyelvtörténeti szótár, mely Szarvas Gábor nyelvtudományi müködésének örökké fénylő koronája marad. Ez óriási munkát ő és Simonyi Zsigmond gyüjtötték, rendezték és szerkesztették s nagy jelentőségét mi sem hirdetiékesszólóbban, mint az, hogy a m. tudományos akadémia 200 aranyas nagy jutalmával tüntette ki. Nem egészen teljes ugyan ez a nyelvbuvárlat szempontjából nélkülözhetetlen forrásgyüjtemény, hiszen ez nem is lehet egy-két ember munkája; de már maga az, hogy régi irodalmunknak ez a kodexe, kiszámithatatlan hatást gyakorol majd egész irodalmunknak jövendő fejlődésére.

Szarvas Gábor élete (született 1832. márczius 22-én a bácsmegyei Adán) nem valami gazdag emóciókban. Papi pályára készült, de innen csakhamar kilepett s testestül-lelkestül a tanári pálya tövises mezején fejtette ki minden erejét. 1869. óta a pesti kir. kath. főgimnáziumban müködött s egész 1881-ig, mikor egészségi állapota miatt nyugalomba vonult, tanitott ebben az iskolában. Tudománya iránt a m. tudományos akadémia azzal nyilvánitotta elismerését, hogy előbb levelező, majd rendes tagjának választotta. Tagja volt a helsingforsi finn-ugor társaságnak is s a tanári pályán kifejtett sikeres működéséért ő felsége a király 1890-ben a királyi tanácsosi rangra emelte Ez alkalomból barátai és tisztelői Nyelvőr-emlék czimen egy szép albumot adtak ki, mely a boldogult tudós életrajzát s a munkásságára vonatkozó adatokat foglalja magában.

Hü neje, Harrer Paula, kivel 1882-ben lepett házasságra, nemcsak védőangyala volt az éveken át sulyos betegségben sinylődő tudósnak, hanem tudományos tevékenységének buzgó részese is.

A hü munkatárs ott virraszt a szeretett halott ravatalánál; meritsen vigasztalást abból a tudatból, hogy fajdalmában mindazok hüségesen osztoznak, kik előtt legszentebb kincs az anyanyelv.

Áldás a nagyérdemü tudós emlékére!

A debreczeni jogásznők bálja.

— Kép a közel jövőből. —

Történik az Ur 1901-ik esztendejében farsang vége féle. Szinhely: a „Arany Bika"-szálló (pardon: reodute; mivel 1901-ben nagy franczia barátok vagyunk) nagy terme, a debreczeni jogakadémia női hallgatóinak bálja alkalmával.

A bejáratnál elegáns rendezők fogadnak. Fekete divideed skirt, (szoknyanadrág;) térdig érő csizma; dohányszinü zubbony, elől nyitva, mely láttatja a különböző szinü himzett ing mellett; nyersbőr öv; nyakkendő a franczia-magyar-orosz barátság jelkép-

A „DEBRECZEN" TARCZÁJA.

A bornimi flótás.*)

Irta: Sacher Masoch.

Francziából forditotta: **Kaloosa Róza.**

Nem régiben történt. Egy német falu korcsmájában III. Frigyes császárról beszélgettek, kifejezték mindama reménységüket, melyeket meggyógyulásához füztek. Egy öreg paraszt átvette a szót.

— Nem várjuk mi tőle Nagy Frigyes harczi dicső tetteinek ismétlődését, mert az a dicsőség nagy nyomoruságok árán volt megvásárolva; de igenis, mint Nagy Frigyes tevé, tőle is egy uj korszak alkotását várjuk. A mi Nagy Frigyest valójában népszerüvé tette, az volt, hogy ő saját személyében foglalkozott népének ügyeivel és jóllétével.

Ennek bizonyitásául az öreg paraszt egy történetet beszélt el nekünk, melyet nagyapjától hallott, és a mely ott történt ő náluk. Ez az eset azért méltó az elmondásra, mert a német nép jelenkori vélekedését és reményét hiven tükrözi vissza.

*

Egy napon bőszült orkán kényszerité Nagy Frigyest a bornimi városkában menedéket keresni, Dachebecki Tóbiás kamarás kiséretében a király először is a várótermen ment keresztül, hol zsufolva voltak a várakozók. Azután nem törődve a kővé meredt ajtónállóval, belépett a törvény-terembe.

Két oldalról padok voltak sorba állitva, melyeket már a városnak nehány polgára foglalt el. Az egyik ablaknál fiatal leány álldogált. A mellékszobából egy fuvolának harmonikus dallama hangzott ki. Valami templomének volt elég szépen és jó izléssel eljátszva. Darabig figyelt a király a fuvolára és félhangon mondá: »Az a flótás érti a dolgát. Mükedvelőhöz képpest elég tehetsége és gyakorlata van.“

E pillanatban az ablaknál álló fiatal hölgy czipőcskéjének magas, piros sarkán megfordult és a király láthatá fiatal szép arczát, melyet bársonyos két fekete szem élénkitett és a fején levő takaros kis kalap meg éppen érdekessé téve.

A leányka bámulva tekinte a betolakodott idegenre.

— Hol a biró? kérdezte a király a fiatal leánytól. Miért várakoztat itt enynyi embert? s különösen önt. Ön irányában legalább már lehetne egy kis figyelemmel.

A leány elpirult és lesütött szemmel válaszolt:

— Itt van a mellékteremben.

— Ő az, ki olyan jól fuvolázik?

— Igen, uram.

A király kijelentés nélkül benyitott a terembe és egy magas testalkatu, értelmes arczu férfival találta magát szemben. A férfi hivatalos, hosszu kabátba volt öltözve, melyet nagy, gyöngyház gombok diszitettek.

Nyugodtan folytatta a fuvolázását.

— Ejnye uram, miért várakoztatja ön odakint a peres feleket? — kérdezte nyersen a király. Hiszen én is szeretek fuvolázni, de módját ejtem, hogy ne szenvedjenek a miatt a közügyek!

A biró föl sem vette sem a jövevényt, sem beszédét, hanem csak flótázott komolyan és nyugodtan tovább.

— Ugy látszik, hogy feleletre sem méltat, — folytatá a király — a ki kezdett boszszankodni.

Ekkor a hosszu kabátos uri ember atyailag, de egyuttal mosolyogva tekintett az idegenre s játékát a legkomolyabban folytatva szemével egy másik fuvolára mutatott, mely ott hevert előtte az asztalon.

— Mit csináljak vele? kérdezte a király, kit mulattatni kezdett ez a sajátságos felszólitás, azt akarja, hogy fuvolázzak?

A biró igent intett fejével és a király elkezdte őt kisérni. A komoly ember hozzáértővel találván magát szemben, arcza földerült, mosolygott és bámulatának adott kifejezést.

*) Bornim város Potsdam közelében.

zésére a három ország szinei és czimereiből összeállitva; az óra a karpereczen, melylyel e hosszu lovagkeztyü le van szoritva, kis bársony diáksapka. Parfum: istálló-szag, melynek előállitása a XX. század legujabb vivmányai közé tartozik. Nyakkendőtü, ing és manchetta-gombok megannyi kormányozható repülőgépek miniature; melynek minden kelléke meg van, kivéve, hogy repülni sem tud. No de haladunk; türelem, majd az is meg lesz. Rendezői jelvény: karszalag; rajta jellige: Emanczipáczió."

A rendezők karjukon vezetik be a vendégeket. Megérkezik a lády-patronesse, vagy inkább lord patron; egy még aránylag fiatal celebritása az egyetemi tanári karnak. Egy rendező karján vezeti az emelvényre, hol nemsokára egész udvar képződik körülötte jobbára női hallgatókból, bár a férfinem is képviselve volt.

A zene megszólal. Csárdás. Ki tánczol ma csárdást? Az már idejét multa; nem chic; legfeljebb a parasztlányok és huszártisztek cultiválják. A jelenlevők elszélednek a teremben: egyik asztalhoz ül; másik sétál; a harmadik trynoclin fiziroza a többiket Igen, kérem; a mo- és bynocli idejét multa; jött a trynocli; melynek három ága közel a középsőben, mely a homlokra nyulik, gyorsfényképező készülék van rejtve.

Sasa nagysám, 20 éves; másodéves jogász (a fentleirttól kevéssé eltérő toiletteben, rendezői jelvénynyel) meg látja a szemközti szögletben dr. Bér Jánost, ki ujságját kezéből kiejtve édesen alszik. Egy darabig nézi trynoclin; aztán odamegy hozzá és fölfricskázza.

Dr. Bér János (ügyvéd; 27 éves, kitünő irodával; nagy gentleman és viveur.) (Ásit.) Maga az az, Sasa nagysám.

Sasa (előbb Sári; a franczia-magyar-orosz barátság óta azonban Sasa): Én, de ne aludjék a mi bálunkon, azt nem türöm; jöjjön egyet sétálni, majd mulattatom, mig a csárdásnak vége lesz. (Karját nyujtja Bérnek és sétálnak, mely példát több pár is követi.)

Sasa (folytatólag): Én ugyan nem tánczolok máskor; már meguntam, de hogy felvillanyozzam kissé, felkérem az első négyesre. Remélem meg van elégedve. Ugyis körülbelül házigazda vagyok, amennyiben mi rendezzük a bált; beláthatja: az embernek kell tenni valamit vendégeiért . . .

Bér: Természetes. Ezer köszönet, hogy éppen rám gondolt. Rég nem láttam már, mit mivelt?

Sasa: Egy igen érdekes váltójogi esetet tanulmányoztam. Tudja a 97-ik törvényczikk 118-ik paragrafusa érvel. (Egy fülkéhez vezeti Bért és elmélyednek az érdekes váltójogi esetbe.

Lucie (bájos, szőke fejecske pikáns orrocskával, mely a divattal daczolva, csak monoclit szorongatott; mesél): No tudja, Gyurka; az a tegnapi hecz, egyszerüen megfizethetlen. Páholyt vettünk Sasa, én meg Susanne: az én protégéem, tudja, a tenorista nyomorultul énekel, de csinos; első felvonás után csokrot dobtunk neki és szinház után vacsoráltatni akartuk, de megszökött előlünk. Mi utánna zenével és az ablaka alatt szerenádozunk. Egyszerre nyilik az ablak, a szoba, kivilágosodik és megjelenik az ablakon . . . ami rektorunk. Tableau. Ugy elillantunk, mint a kénkőfüst. Tudja, egy házzal arrább muzsikáltunk mint kellett volna.

(Itt közbe kell szurnom, ne tessék rajta megütközni, hogy a hölgyek egyedül járnak a szinházba és szerenádoznak. A XX. században a garde des dames ismeretlen és kiküszöbölt fogalom. Mindenki tesz, amint neki tetszik. Hony soit, quimal ypense.

— Első négyesre felállni!

A lady patronesse (lerd-patron) elfogadja Susanne nagysám, leendő dr. philosophiae karját. Vis á vis Sasa Bérrel. Susanne arcza sugárzik a diadaltól s kaczérkodik tánczosával, gunyosan mosolyogra Sasára, ki elpirul a méregtől. Mellettük állnak Luczie és Gyurka és még egy pár. — A párok beszélgetnek egymással.

Bér (Sasához): Mit terveznek bál utánra?

Sasa: Elmegyünk; az éjjel valószinüleg macskazenét adunk legeslegifjabb Tisza Kálmán képviselőnknek, mert a nők választási joga ellen szavazott a képviselőházban . .

Bér: Ha segitségükre lehetek valamiben.

Luczie (Gyurkához): Hallatlan, mivel mulattatja ez a Susanne a tánczosát. Itt beszél neki unmismaticáról, glyptikáról, meg e féléről, mikor a régészet már három hete kijött a divatból. Hja persze, — folytatá gunyosan mosolyogva, — ő most három hétig egy cousinje, egy huszártiszt kastélyában volt vadászatra. Jó jel, ha a philosophia mellett még arra is ráér.

Susanne (mesél a lady patronessenek a vadászatról): Tudja, édes tanár ur, az egész társaság reggel 4 órakor felkelt és kiment a hegyekbe . . (Magában: Hallatlan, ez a Sasa hogy koketiroz a tánczosommal . . . No megállj! Folytatja hangosan a vadászat leirását, — leghóditóbb pillantásait vetve tánczosára.

A tanár ur erősen ingadozik Susanne zöldes és Sasa fekete szemei közt; végre az utóbbi győz Felteszi magában, hogy felkéri Sasát a második négyesre. Figyel Susannera és közbe-közbe egy igent, vagy nemet vegyit a társalgásba.

Susanne (folytatólag): Én magam három farkast lőttem . . .

A négyes figurák összebonyolódván, a tanár ur Sasa mellé jut és elkéri a második négyest. Sasa igent int, diadalmas és gunyos mosolylyal néz Susannera, a ki elsápad. Mikor a figurában összejönnek:

Susanne (Sasához, reszketve a méregtől): Ön kétségbevonja azon állitásomat, hogy három farkast lőttem! Láttam, előbb gunyosan nevetett, midőn el beszéltem.

Sasa (tovább menve): Nevettem, mert nekem tetszett s a farkasaihoz semmi közöm . .

Susanne (sápadtan): Ez sértés, ez vért kiván.

Sasa (gunyos udvariassággal): Szolgálatára állok — második négyes után. (Lucziera és Bérre mutat). Segédeim.

Susanne szintén megnevezi segédeit. Négyes végével Sasa elmondja a tényállást Luczienek, ki kevésbé érti a dolgot; és kéri segédeit, hogy az ellenfél segédeivel együtt állapitsák meg a feltételeket A tanár ur arra menvén, karon fogja és együtt sétálnak.

Lucie, Bér és a közelben álló Gyurka hátra maradnak.

Gyurka (Luciehez): Ugyan mondja, mért párbaoznak Sasa és Susanne? Csak nem azért a háromrongy farkasért?

Luci (vállat von): Ah! cherchaz l'homme!

Kobold.

Az igazságügyi palota felavatása.

(Saját tudósitónktól.)

Debreczen, okt. 12.

Tegnap délelőtt szokatlan élénkség uralkodott az uj törvényszéki palota környékén.

Egymást érték a fogatok, melyekből városunk előkelőségei nagyrészt diszmagyarba öltözve szállottak ki.

A várakozó fogatok valósággal ellepték a Várad-utczát.

A törvényszéki palota gyönyörü s a modern igazságszolgáltatás minden kényelmével ellátott tárgyalási termében gyült össze az előkelő közönség, hogy a hivatalos felavatási ünnepélyen részt vegyen.

Tiz óra előtt már szorongásig megtelt a terem minden zuga, ugy hogy nagyon sokan a folyosóra szorultak.

Jelen volt a kir. tábla, a kir. törvényszék s a kir. járásbiróság birói kara a nagyszámu hivatalnoki karral, a kir. főügyészség és ügyészség, valamint a börtön felügyelőség, ugy szintén az ügyvédi kar is. Szóval a helybeli jogászvilág teljes számban volt képviselve.

A városi és megyei közigazgatás részéről, *Dégenfeld* József gróf főispán, *Simonffy* Imre

---

— Nagyon jól volt! szólalt meg, amikor a darab befejeztetett. Mint hogy most már mind a kettőnknek lecsendesült a vére, okosan beszélgethetünk.

— Eredeti embernek tünik föl maga én előttem.

— A biz a! de magát :em faragták közönséges fából, viszonzá a biró. De mondja csak, van önnek ahoz valami köze, hogy mit csinálok itthon, vagy a hivatalomban?

— Teringettét, ha semmi közöm nem volna hozzá, nem avatkoznám a dolgába.

— Tehát mivel szolgálhatok?

— Először is azt magyarázza meg nekem, hogy miért töltöi itt az időt a fótázással, mikor a mellékteremben annyian várakoznak reá, hogy mondjon itéletet ügyeikben.

— A világ nem más mint szinpad,
Ahol fontoskodva halad
Mindenki szeszélye szerint
S ugy játszódja el szerepit,

felelé a biró, bizalmasan megveregetve a király vállát. Tudja barátom, nekem hamar felfortyanó és nagyon élénk természetem van, kivált ha valami alávalóságot látok, mint a milyenben ma is lesz részem, akkor nagyon könnyen felbőszülök; ilyen esetben előzőleg fuvolázok, hogy higgadtan és igazságosan tudjak itélni. A harag ne befolyásolja érzéseimet. Maradjon Justitia tántorithatatlan, részrehajlatlan a tényekkel szemben. Megértett, barátom?

— Tökéletesen.

— Akkor jöjjön velem a tárgyalásra, — mondá a biró és belépett a törvény-terembe, kezében fuvolája, hatalmasan, mint Jupiter, kezében a villámokkal.

A király követte.

*

A biró hivatalos méltósággal végig járatta tekintetét a jelenlevőkön, és kérdezte az utonállótól, hogy hol a jegyző?

— Gonkow ur beteg, mondá alázatosan az ajtónálló, elfelejtettem bejelenteni.

— Maga Iromm, egy idő óta elfelejt mindent! szólt a biró olyan türelmesen, mely csak a fuvola enyhitő befolyásának volt köszönhető.

— Ha helyesnek találja — mondá a király, leszek én ezuttal irnok; felveszem a jegyzőkönyvet és ha kell, az itéletet is megfogalmazom.

— Elfogadom, szólt a biró, de előbb tegye le a hivatalos esküt.

A király felavatva, mint irnok, a biró felszólitotta az első panaszost.

— Matthys van Deibel.

— Jelen.

— Ön a panaszos?

— Én.

— Ki ellen?

— Fritz Justin papjelölt ellen.

— Hol és mikor született?

— Haarlemben 1720. jan. 7.

— Állása?

— Kertész.

— Mondja el röviden, mi panasza van?

— Röviden. Mult vasárnap a korcsmában Justin ur főbe ütött. Sebem bebizonyitható, mert még nem forradt be.

— Miét ütötte magát fejbe?

— Egy leány miatt szólalkoztunk össze.

— Hazudik! kiáltott fel a vádlott, padjáról felpattanva.

— Ennek aztán puskapor van a vérében, jegyzé meg a király, mialatt szemüvegét a vádlott felé forditotta.

Tetszik nekem ez a gyerek.

— Ha minden áron tudni akarja a biró ur, védekezett a hollandi, hát a biró ur leánya, Lina miatt szólalkoztunk össze. Kiméletből akartam elhallgatni a nevét.

— Igen, kiáltott fel váratlanul a fiatal leány. Justin és én szeretjük egymást és jegyesek vagyunk.

— A tanuk várjanak, mig a kihallgatás sora rájuk kerül, mondá hidegen a biró. Justin, feleljen. Neve, keresztneve és állása?

— Fritz Justin, születtem Bernanban, 1729. május 3. papjelölt vagyok.

(Vége köv.)

polgármester és *Ráso* Gyula alispán, *Fekete* Sándor főjegyző s a városi és megyei tisztikar nagy része volt jelen.

Egyházi részről *Kiss* Áron ev. ref. püspök, *Kiss* Albert ev. ref. lelkész és országgyülési képviselő, *Wolafka* Nándor plébános. czimz. püspök s mások.

A főiskola tanári kara, igy *Kovács* Sándor jogakadémiai dékán, dr. *Bartha* Béla, dr. *Nagy* Zsigmond, dr. *Kérészi* Zoltán, dr. *Varga* Bálint.

Az ügyvédi kar csaknem teljes számmal megjelent, tagjai közt ott láttuk: dr. *Kola* János kamarai elnököt, *Kovács* Józsefet, dr. *Bakonyi* Samut, *Márk* Endrét, *Komlossy* Arthurt,

Ő Felsége a magyar király életnagyságu arczképe előtti zöld posztóval bevont asztal körül foglalt helyet a birói kar, a középen a díszmagyarban helyet foglaló elnökkel.

A helybeli kir. tábla birói kar a baloldalt az előkelő s többnyire díszmagyarban megjelent notabilitások pedig félkör alakban ültek a birói karral szemben.

A padsorokban az előkelő hölgyek, az ügyvédek, a tanárok, az egyházi és világi hatóságok képviselői foglaltak helyet.

A felavatás.

Pontban 10 órakor jelent meg a teremben *Igyárto* Sándor, a királyi törvényszék elnöke s a következő tartalmas és meleghangu szónoklatot intéze a birói karhoz:

Tisztelt biró társaim!

Midőn a mai napra egybehivott ezen nyilvános ülést megnyitom, alkalmat veszek magamnak arra, hogy ezt a mai nap jelenségénél, a kir. törvényszék történetében kiemelkedő voltánál fogva a szokottól eltérő formában tegyem.

Az alkalmat azon körülmény szolgáltatja, hogy a mai nappal vonul be végleg a kir. törvényszék, a kir. járásbiróság és kir. ügyészség ezen épületbe, mint állandó lakásba. — Első sorban is Önöket üdvözlöm tehát ezen épületben, mint a kik ezután itt fognak állandó otthont találni s a kiknek ezen épület leend jövendőbeli működésük helye.

Kedves kötelességemnek tartom üdvözölni kir. táblánk itt megjelent mélyen tisztelt és szeretett elnökét, ki oly buzgón fáradozott az épület létrehozásában, üdvözlöm a mélyen tisztelt érdeklődő közönséget is.

Kellő értéke szerint becsüljük mi meg mindenkor a nagy közönségnek működésünk iránt tanusitott erdeklődését s igy a mai szives megjelenését is. Kétségtelen tanusága ez annak, hogy a hivatalos működésünket csak távolból szemlélő nagy közönség is teljes tudatával bir az igazságszolgáltatás nagy hivatásának, mi ismét nem csekély befolyást gyakorol azon tisztelet, becsülés és bizalom fejlesztésére a társadalomban, mely az igazságszolgáltatás feladatainak kellő módon való teljesitéséhez nélkülözhetetlen!

A melegszavu üdvözlés után áttért a debreczeni biróságnak alapitására s mindazon nehézségekre, melyekkel a törvényszék biráinak és tisztviselő-karának két évtizeden keresztül küzdeniök kellett, különösen pedig a lakásviszonyok nyomoruságát ecsetelte megkapó hüséggel és természetességgel.

Miután elsorolta mindama lakás és egyéb misériákat, melyekkel a törvényszéknek, ügyészségnek, járásbiróságnak s ezek segédhivatalainak küzdeniök kellett, precizirozza az egyes eseteket. Ugyanis a mellett, hogy e szorosan összetartozó három igazságszolgáltatási faktor majd mindig külön volt választva egymástól, volt nem egy eset arra is, hogy négy-öt biró szorongott, tárgyalt egy csomó ügyféllel egy szobában. Az is megtörtént, hogy mig az igtató hivatal lenn a földszinten, addig a kiadóhivatal a második emeleten volt, s a pertárt pedig kénytelenek voltak dohos, nedves pinczékben elhelyezni.

Volt eset arra is, hogy az egyes hivatalrészek külön-külön házakban nyertek elhelyezést, s elképzelhetni, milyen nehézségeket okozott ez a birói és hivatalnoki karnak, nemkülömben pedig a gyors igazságszolgáltatásnak?

Daczára, hogy ennyiféle zavarokkal küzdöttek, az igazságszolgáltatás terén mégis nagy tevékenységet fejtett ki a birói kar.

Itt visszatér a multra és statisztikai adatokkal bebizonyitja, hogy a munkaanyag menynyire szaporodott a nyomoruságos viszonyok mellett, s a birói és hivatalnoki kar milyen nagy tevékenységet fejtett ki.

A kir. törvényszék megalakulásának első évében harminczezer ügydarabot intézett el, az utána következő években ez a szám fokozatosan emelkedett, ugy, hogy tavaly már az ötvenezret is meghaladta.

Hasonló tevékenységet, fejtett ki a kir. ügyészség és a járásbiróság is, ugy, hogy a közösen elvégzett akták száma messze felül haladja az egy milliót.

A kir. törvényszéknek eddig négy elnöke és harminczöt birója volt. Az elnökök közül egy meghalt, magasabb állásba lett helyezve, 1 nyugdijazva negyedik pedig ő maga.

A birók közül négy meghalt, három leköszönt, kettő törvényszéki elnök lett, egy magasabb állásra lett kinevezve, négyet pedig elhelyeztek innen. Nyolczan lettek nyugdijazva, három felsőbb birósághoz, ketten pedig helyben magasabb rangba lettek előléptetve.

A kir. járásbiróság 1872-ben alakult meg egy járásbiró és két albiróval. Ma azonban a munka is megkétszereződvén, két járásbiró és négy albiró látja el a hivatal teendőit, megfelelő hivatalnoki és szolgai személyzettel.

Itt áttér a legutóbbi öt esztendő történetére:

Hála azonban a megváltás órája végre elérkezett. Itt vagyunk állandó végleges otthonunkban, mely a modern igazságszolgáltatás minden igényeit kielégitő tágas czelszerüen berendezett és felszerelt helyiségeivel fogad bennünket s nyujt módot arra hogy hivatásunknak kellő képen megfelelve, kötelességeinket nyugodtan, békében végezhessük.

Ez ügyben a tárgyalások a Nagymélt. m. kir. I. M. és Debreczen szab. kir. város közönsége között megnyittatván, ezek során, mindket részről elfogadott feltételek gyanánt megállapitatott, hogy a Várad-utczában fekvő s eddig és kincstári tulajdont képezett s a törvénykezési épület és fogházépitése alkalmasnak talált. »A baldó« név alatt ismeretes teleknek is azon levő épületeknek a tervbe vett épitkezés czéljaira leendő átengedését a Nagymélt. m. kir. I. M. kieszközli a kir. törvényszék, kir. járásbiróság, kir. ügyészség, és a foghaz részére alkalmas és diszes épületet emel, s Debreczen város közönsége a kérdéses telken levő épületekben elhelyezett pénzügyi hatóságok elhelyezéseiről gondoskodik, illetve e czélból a külső dohánybeváltó hivatal előtt fekvő és semmire sem használt 3000 □ öl nagyságu földterületet s a régi Sóház-féle telket a m. kir. kincstárra örök tulajdoni joggal, minden ellenszolgáltatás nélkül átruházta.

200.000 forint épitési költséget előlegez az épitő igazságügyi államkincstárnak oly módon, hogy az az állam által 10 év alatt 20.000 frtos részletekbonkamat nélkül fizettessék vissza s végül, hogy a város belterületén kivül egy 500—600 fő befogadási képességgel biró s az állam által saját költségén felépitendő nagyobb letartóztatási intézet számára szükséges, ingyen fogja az állam tulajdonába bocsátani.

Biztositva lévén ekként a debreczeni törvénykezési és fogházépület telke, elkészittettek a helyszinrajzra, épitési programm a tervbe vett épületek rajzai, melyek alapján Igazságügy Miniszter ur ő Nagyméltósága az épités foganatba vételét 1893 évi szeptember hó 20-án kelt magas rendeletével az összes épitkezési költségek 347,605 frt 59 kr. összegben irányoztatván elő, — elrendelte s egyben az épitkezés kiadását megelőző munkálatok végezésével a munka kiadása iránti tárgyalások vitelévet és az épitkezés fő felügyeletével egy bizottságot bizott meg, felkérvén a debreczeni kir. itélő tábla elnökét Puky Gyula ur ő méltóságát arra, hogy ezen felügyelő bizottság elnöki tisztét elvállalni sziveskedjék.

Az épitő bizottság tagjaiul Cserna Viucze debreczeni kir. főügyész ur ő méltóságát, Simonffy Imre kir. tanácsos Polgármester ur ő nagyságát, Wágner Gyula müépitész urat, az állam épitészeti hivatal debreczeni főnökét, Debreczen sz. kir. város főmérnökét s a kir. törvényszék elnökét kérte fel, illetve bizta meg.

A vállalati szerződések megköttetvén a Gregersen G. és fiai czéggel, az épitési telek 1894. évi január hó 4-én adatott át a vállalkozónak, ki az épitést tényleg azon évi márczius hó 17-én kezdette meg.

A folyó évi szeptember hó 15-ikére köttetett ki szerződésileg az összes épületek elkészitése és átadása, ezt megelőzőleg 14 nappal azonban már oly állapotban voltak azok, hogy az azokban elhelyeztetni szándékolt hivatalok átköltözése megkezdethetett s a következő napok alatt akadálytalanul bejeztethetett.

Ez röviden e diszes épület épitésének története. Immár teljesen készen a modern igazságszolgáltatás, s a jó izlés követelményeinek mindenben megfelelően kiállitva várja rendeltetésének átadását.

Száz hatvanegy külön helyiséget foglal magában e törvénykezési és fogház épület, melyekből 82-őt a kir. törvényszék, 20-at a kir. járásbiróság, 8-at a kir. ügyészség és 51-et a törvényszéki fogház vesz igénybe. Négy magánlakás és ezek közt egy elnöki, egy fogházfelügyelői, egy kapusi és egy szolgai.

E hatalmas alkotás lérehozásaban kétségkivül sok érdemeket szereztek Szilágyi Dezső, Erdély Sándor, Puky Gyula, kir. táblai elnök, ki az épitkezési felügyelő bizottság élén állván, a tőle megszokott ügybuzgósággal vett részt a nagy mü létesitésében, Cserna Vincze, gróf Dégenfeld József, Simonffy Imre, Politzer Lajos és Gregersen G. és fiai czég.

Különösen nagy érdeme van a város közönségének, a mennyiben 200.000 frtnyi kamatnélküli kölcsönt ajánlott meg a kincstárnak, s ez által is módot nyujtott arra, hogy az épitkezéseket azonnal megkezdhessék.

Ezután visszatekintve az elmult 25 évre, arra az időre, mikor a vármegyei közigazgatástól külön lett választva a törvénykezés; s attól külön is fejlődött azóta. A birói kart az idők folyamán nemes testületi szellem lengte át, s ez nyujt garancziát ma is a jövendőre nézve.

Elismeréssel adózik ezután az ügyvédi karnak, kik hivatásukat mindig a legodaadóbb buzgósággal teljesitették, a törvényszék részéről megbizatásuk végzésében mindig a legnagyobb készséget tanusitották, s a legszebb — a legnemesebb kötelesség — a védelem teljesitésében nem kiméltek soha sem időt, sem fáradtságot!

Végül a következő emelkedett és lelkes szónoklattal fejezte be beszédét:

És most hivatalosan is kijelentem, miszerint ma a kir. törvényszék, kir. ügyészség és kir. járásbiróság végleg, ezen épületben helyezkedik el, mától kezdve mindezen hatóságok itt találhatók, hivatalos teendőiket itten fogják végezni.

Legyenek mégegyszer üdvözölve önök, legyenek üdvözölve a debreczeni kir. járásbiróság és kir. ügyészség tagjai e házban; Isten áldása legyen e házon, Isten áldása legyen ebben az önök munkáin! Az itt elhangzó határozatok szolgáljanak az igazságot kereső felek érdekeinek megvédésére, a birói kar becsületére, a Haza üdvére!

Legyen ez épület mindenkoron az igazságszolgáltatás factorainak valódi otthona, a birói kar tovább fejlődésének, erősödésének alapköve. Legyen ez épület valódi temploma az igazságnak, melynek oltáránál az igazságszolgáltatás felkent papjai munkálkodván az egyesek javát, munkálják a magyar Haza javát boldogságát is.

Hozzák el önök magukkat ez uj otthonunkba is azon ügybuzgóságot, szorgalmat, becsületes törekvést és kitartást, melyet eddig mindenkor tanusitottak; ápolják egymás között ezután is a collegiális érzületet, a nemes

testületi szellemet s őrizzék meg mindenkor a Törvényszék becsületét!

Igy és csakis igy — megvalósitva leend a Fejedelem és a Haza azon reménye melyet a magyar kir. biróságokba helyeztek!

Adjon a Mindenható önöknek a reájok várt nagy és terhes feladatok teljesitéséhez a jövőben is tartós szellemi és testi erőt!

Legyenek üdvözölve e házban az igazságszolgáltatás másik factorai is az ügyvédek, kiknek ez épület szinten a közös czél elérésére irányzott működésük szintereül fog szolgálni! Ne feledjék — ha e házba lépnek — hogy itt nemcsak jogokat gyakorolhatnak, de kötelességeket is kell teljesiteniök! Tartsák szem előtt, hogy biró és ügyvéd az igazságszolgáltatásnak egyenlő tényezői s hivatásuk terén eredményt csak egymással karöltve, egymást kölcsönösen támogatva, egymás iránt kölcsönösen mersékletet gyakorolva — érhetnek el s hogy részökről is munkálni kell a biróság s az ügyvédi kar tagjai közötti jó viszonyt és ez által is előmozditani a biróságok tevékenységének sikerét!

Maradjanak e házon kivül a gáncs, a személyeskedés, a torzsalkodás, az egyéni önérdek; egyedüli fegyver gyanánt itt erőnek szolgáljanak, s a szellem ereje diadalmaskodjék mindenkoron!

Ama komor kinézésü épület pedig, mely ott a háttérben emelkedik, legyen a humánizmus érdekeinek is apolója! A megtévelyedett, Istenről és önmagukról elfelejtkezett bünösök, a midőn abban büntetésöket szenvedik, egyszersmind tanulják is meg, hogy miként kell magukat viselniök, megbecsülniök, hogy idővel a társadalomnak ismét hasznos tagjaiva válhassanak!

Azon — mindnyájunk kebelében visszhangzó — óhajjal zárom szavaimat: Éljen az igazságszolgáltatás legfőbb őre a Király! Viruljon a Haza!

A törvényszéki elnök magas szárnyalásu lendületes szónoklatát lelkesen megéljenezte a közönség.

Alig csilapodott le az éljenzés, midőn Puky Gyula, a debreczeni kir. tábla elnöke emelkedett fel, s lelkes szavakkal válaszolt, Igyártó Sándor törvényszéki elnök beszédére.

Ő — ugy mond — kedves kötelességet teljesit most, mikor a nagyméltóságu igazságügyminiszterium üdvözletét tolmácsolhatja, s köszönetét fejezheti ki a város közönségének és hatóságának azért a nemes cselekedetéért melylyel annyira előmozditotta a nagyszabásu palota létrehozását.

Ismételten üdvözli biró társait az igazság házában, hol a bünös — méltó büntetést, az ártatlan pedig mindenha védelmet fog találni.

Az igazság mérlege — ugymond — ingadozó, s könnyen megbillen, ha az a kéz, a melyik tartja, nem a törvények szilárd talapzatán nyugszik. Ő azonban meg van arról győződve, hogy az igazi bünöst itt, bár tartsa a közvélemény ártatlannak öt, elitélik, viszont pedig az ártatlan, habár a nép „feszitsd meg«-el kiáltva döngetné is ezen épület, az igazság hajlékának kapuját — itt védelmet fog találni az üldöző elől!

Emelkedett hangu szónoki hatás eszközeinek kerülésével, az igazság egyszerü, de meggyőző érveivel beszélt ezután a birák függetlenségéről, s azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy a biró legyen minden tekintetben független felfelé és lefelé egyaránt. Esküjéhez hiven teljesitse mindenha kötelességét, s ne engedje befolyásoltatni meggyőződését, hiszen senkinek sem felelős a földön az itéletért, csakis az örök birónak tartozik számadással

Beszélt ezután a birói, ügyészi és az ügyvédi karoknak összetartóságáról s azon kötelességekről, melyek nem választhatják el őket egymástól azok teljesitése közben.

Köszönetet mondott ő is mindazoknak, kiknek része volt e nagy mü létrehozásában.

Beszéde rendkivül nagy hatással volt a közönségre, mely perczekig tartó éljenzéssel jutalmazta a szónokot.

Igyártó Sándor törvényszéki elnök emelkedett fel utána s köszönetet mondott Ő méltóságának szónoklatáért s felhivta a közönséget a palota megtekintésére.

A közönség erre szétoszlott a palotában, melynek helyiségeiben a hivatalnoki kar kalauzolta az érdeklődőket.

Délben az »Arany Bika« szálló nagytermében bankett volt, melyen ősi szokás szerint számos, szép felköszöntőt volt alkalmuk hallani a jelenvoltaknak.

Ujdonságok.

* **A törzstiszti tanfolyam megnyitása.** A honvéd törzstiszti tanfolyam az idén november 1-én kezdődik a Ludovika-Akadémiában. Az előadásokra, 35—40 elsőosztályu százados rendeltetett fel, köztük több debreczeni is. A tanfolyam parancsnoka Clair tábornok lesz.

* **A Margit-fürdőből.** A Margit-fürdő gőzfürdői férfi osztálya elkészülvén, egy ideig mindkét nembeli fürdőzők ebben fognak fürödhetni és pedig délelőtt a férfiak, délután pedig a nők. Az igazgatóság azonban czélszerübbnek látta utólag ugy intézkedni, hogy külön egész napokat jelöljön ki az egy gőzfürdői osztályban a nőknek, és külön napokat a férfiaknak. E szerint a hétfői, szerdai és pénteki napokon a nőknek, a hét többi napján a férfiaknak áll nyitva a Margit-fürdő gőzfürdői osztálya. További értesitésitésig kéri ezt tudomásul venni: az igazgatóság.

* **Garai-utczai tudósitónk.** Ma egy érdekes levelet hozott számunkra a posta. Egy névtelen valakit akar kiszerkesztetni egy szintén névtelen valaki. Hogy miért? — azt nem sejthetjük. Olvasóink mulattatására egész terjedelmében közöljük ezt a levelet:

Garai utcában egy háznál lakó két aszony egy beteges macska felett ösze pereltek, egy mást több iletlen szavakkal ileték, és az egyik nő, aki faluról Debreczenben, és ugy ki van tanulva ase tugya hogy az emberek mire használják a betütt, és mikor egymást, mindenek elmonták, aza nő aki csak hirit halota az iskolanák azt felelteta a másiknak a ki legaláb a nevit le tugya irni coki tülem mert én nem olyan kolopterlől való vagyok mint maga hajja Szerkesze béjaz uljságjába az aszonyt a tekinte tesur.

Hogy eleget tegyünk a furcsa kivánságnak, ime — kiszerkesztettük.

* **Rendőri hirek.** Hegyi János és Fodor Andrásné Perta Erzsébet nem tagjai a mértékletességi egyletnek. Ezt mutatja, hogy ma fölötte sok szeszt szedtek be, s azután szeszélyes hangulatban nekimentek a kenyeres kofáknak. Garázdálkodásukra végre figyelmes lett a sarki rendőr, s bekisérte őket a kapitányságra. Két napi dugyit kaptak. — Lehóczky Mária és Grósz Moricz nagyon szeretik Debreczent, daczára, hogy ennek a hálátlan városnak főkapitánya örökre kitiltotta őket a város területéről. Hogy mennyire rajonganak Debreczenért, mutatja azon körülmény, hogy visszajöttek. Ma ujra kikisérik őket a határig, de lehet, hogy visszatérnek — Gulyás Zsigmondot régóta köröztette a debreczeni főkapitányság. Ma jelentette táviratban a tisza füredi csendőrt hogy Gulyás Zsigmond megvan. Az atyafit hozzák.

* **Vértanuk ünneplése.** Kisujszállason népünk szivében meg él a kegyeletet emléke, mint levelezőnk irja, mind a történeti dicső és gyászos eszmék, mind a nagy események iránt. Ily kegyeletes emléke volt a főgimnázium tanuló ifjuságának október 6-án a tanári kar közremüködése és őrködése alatt. Az ünnepély sorrendje volt: Hymnus. Énekelte az ifjusági énnekkar. Az aradi vértanuk. Palágyi Lajostól, szavalta Fehér Ödön VIII. o. t. Gyászinduló. Előadta az ifjusági zenekar. Ünnepi beszéd. Tartotta Molnár József tanár. A »Gólyához.« Szavalta Tóth Kálmán VIII. o. t. Szózat. Énekelte az ifjusági énekkar. A szép és megható ünnepélyesség a főiskola diszes, gyász nemzeti lobogókkal feltünő tágas tornatermében tartatott. Városunk hazafias szellemü fiai és leányai oly nagy számmal jelentek meg, a milyen meg városunkban ily alkalommal nem volt. Meglepő komolyság borongott a hallgatóság arczain. Néma csendben volt a szétoszlás a teremből.

* **Elárverezett malacz.** A mult héten a külterületekről egy malaczot hajtott el a város cselédje. A gazda nem jelentkezett miért is a malaczot elárverezték; 12 frt 20 krt ma utalványozták be a házi pénztárba, az letét gyanánt lesz őrizve. Igazolt tulajdonos a tartási és árverési költségek levonásával átveheti a pénztárnál a malacz árát.

Táviratok.

Beőthy László szobrának leleplezése.

Budapest, 1895. okt. 14. (A »Debreczen« ered. távirata.) Komáromban a Beőthy László emlek-ünnepe a megyeházán tartott diszüléssel kezdődött. Azután a Rózsatéren Jókai Mór ünnepi beszéde alatt Beőthy szobrát leleplezték. Delután 500 teritékü banquettet tartottak.

A király elutazása.

Budapest, okt. 14. (A „Debreczen" eredeti távirata.) Ő Felsége, a király Gödöllőről tegnap este utazott el s ma reggel érkezett Zágrábba Bánffy és Hedervváry kiséretében. Az állomásnál a polgármester üdvözölte, mire a király kegyesen felelt. A lakosság lelkes ovácziója közben a bani palotába hajtatott. Az udvari fogadások ma délelőtt 10 órakor kezdődtek.

Zászló szentelés Ujpesten.

Budapest okt. 14. (*Debreszen ereditі távirata.*) Az ujpesti függetlenségi párt zászló avatási ünnepélyre Kossuth Ferencz és Ugron Gábor jelenlétében tegnap ment végbe. A zászlóanyai tisztet Váradi Károlyné teljesitette.

Tüntetés a magyar lobogó ellen.

Budapest, okt. 14 (A »Debreczen« eredeti távirata.) Tegnap Zágráb főtrafikosa magyar lobogót tüzött ki a királylátogatás alkalmából. A csőcselék »le Bánffyval,« »le a magyarokkal« orditásban tört ki. A rendőrség a csőcseléket szétoszlatta. Később az egyetemi ifjuság a csőcselékkel egyetemben a házat megakarta ostromolni. Weisz, trafikos hogy elejét vegye a király látogatás előtti botrányoknak, bevonta a zászlót.

A pénügyi bizottság ülése

Budapest okt. 14. (A Debreczen eredeti távirata.) A képviselőház pénzügyi bizottsága ma tárgyalta az igazságügyi tárcza költségvetését. Szerb György előadó beszéde után. Busbach Péter Pázmándy Dénes és Darányi Ignácz szólaltak fel. — Felszólalásuk után Erdélyi miniszterazt felelte, hogy az örökösödési törvény és a büntető eljárásról szóló tjavaslatoknt leközelebb beterjesztik. Az üpyvédi rendtartás módositásával foglalkozik. A restóráczióban már javulás van. A birói létszámot emelni szándékozik.

Posilovics és Brankovics a király elött.

Budapest, okt. 13. („Debreczen" eredeti tudósitója.) Zágrábban Posilovics érseknek és Brankovics patriarchának a király válaszában hangsulyozta, — elvárja, hogy őt az egyház és állam megvédésében keresztyén szellemben — felebaráti szeretetet hirdetve — fogják támogatni. Egyébként királyi kegyelméről biztositja őket.

Tanügy.

Az esti tanfolyam. A debreczeni keresked. akadémián rendszeresitett esti tanfolyamon az előadások kedden az az október 15-én este 8 órakor kezdődnek. Felhivjuk ennél fogva a bejegyzett hallgatókat, miszerint a jelzett időben pontosan megjelenjenek. Az igazgatóság.

Tanügyi Congresszus. A II. Országos és Egyetemes Tanügyi Kongresszus megtartásának idejétől már csak néhány hónap választ el. A rendező bizottság a magyarországi tanárok, tanitók s nevelők e nagy fontosságu mozgalma érdekében szükségesnek tartjuk, hogy a kongresszuson résztvenni kivánó tagok számáról már most tájékozód ék. Fehivja az ország tanárait, tanitóit, kisdedóvóit, hogy a kongresszusra mielőbb jelentkezzenek. Különösen kéri a bizottság az egyesületeket, tanitói és tanári testületeket, hogy tagjaikat jelentkezésre birni és közöttük tagsági gyüjtéseket rendezni sziveskedjenek.

Irodalom és müvészet.

Ország Világ. Az őszi időszak legszebb, legkedvesebb olvasmánya Váradi Antalnak, a kitünő poétának jelesül szerkesztett heti lapja, az Ország-Világ, melynek legutóbbi számának gazdag tartalmából kiemeljük a következőket: Szemere Miklós, Teleki Sándor versei, Váradi Antal, Tóvölgyi Titusz, Dessevffy Aristid, Adorján Sándor stb. elbeszélései, czikkei.

Törvényszék.

Brutális adós. A mult év november hó 15-én történt, hogy *Heismann* Mátyás hajduhadházi lakos át ment a hajdu-dorogi vásárra s ott felkereste *Nemeczky* Mihályt, ki neki már ket héttel azelőtt lett volna kötelés 100 forintnyi tőketartozását kifizetni. Nemeczky igérte, hogy rögtön kifizeti a tartozását, de csak a lakásán, mivel a pénz otthon van. El is indultak ut közben kedélyesgn beszélgetve a szüretről. Mikor a lakáson voltak Nemeczky kinyitotta a ládát, mintha a pénzt akarta volna onnan előszedni, a másik perczben azonban mást gondolt.

— Hol a kötvény pajtás?

— Itt van, — mondta Heismann, s nem sejtve semmi rosszat, kihámozta a kötvényt a lajbi zsebből.

— Ez az? — kérdezte Nemeczky a kötvényre mutatva.

— Ez hát!

Ebben a pillanatban torkon ragadta Nemeczky hitelezőjét, a földhöz vágta s dulakodás közben erőszakkal vette el a kötvényt s széjjeltépte.

— No most már ki van fizetve! — kiáltotta a halálsapadt Heismannak, kit még ezután jól agyba-főbe vert.

— Ha el mered mondani valakinek, akkor ezt a kést forgatom meg szivedben — s e pillanatban egy hosszu kést szegzett Heismann mellének.

Ezt látta egy fiucska is, ki benézett a nagy zajra az ablakon.

Nemeczky erre ijjedten dobta el a kést, Heismann pedig felhasználva tamadójának zavarát, é kedvező pillanatban elmenekült.

Egyenesen a csendőrségre futott, hol az esetet azonnal feljelentette.

Nemeczkyt még kz nap elfogták, de tagadott mindent.

A törvényszék előtt is tagadással akart megmenekülni a büntetés alól, de a tanuk rávallottak s a törvényszék 2 évi fegyházra és 20 forint pénzbüntetésre itélte.

A vádlott felebbezett, ugyszintén a kir. ügyész is — sulyosbbitásért!

Végtárgyalások jegyzéke. A debreczeni kir. törvényszék 1895 Okt. hó 14 től-19-ig. A 2-ik tanács előtt ma *Vági* Sámuel s társa ellen, vétkesbukás vétségéért. 1895 év okt. 16-án szerdán az első tanács előtt *Szabó* Péter ellen, hamis tanuzás büntettéért, ugyanazon napon a 2-ik tanács előtt *Fazekas* Lajos ellen sulyos testi sértés büntettéért *Tászló* József ellen, lopásért, *M. Szabó* József ellen lopásért, *B. Szabó* Bálint ellen, lopásért 1895. okt. 18-án pénteken a 2-ik tanács előtt *Balla* Lidi ellen, lopásokért, *Vass* Lajos ellen, hatóság elleni erőszakért, büntettéért. 1895 okt. 17-én pedig itélet hirdetések lesznek.

Ingatlanok forgalma.

(A debreczeni kir. törvényszék, mint telekönyvi hatóságnál.)

— F. évi okt. 5-től, okt. 12-ig. —

1. Balázs János és neje Katona Verona, veszik, Bagi József ugyis, — mint kiskoru gyermekei gyámja elepi tanyai lakostól, a debreczeni 6734. sz. tjvben 2 r. 7153. hrsz. a. ondódi földet 1800 forint vételárért.

2. Vedres Péter és neje Barkó Klára veszik, Kiss Zsuzsánna Mester Istvánné Csapóutcza 3167 sz. a. lakostól, a tulajdonát tevő Csapó-kerti szőllőnek, 463 □ öl területü részét 400 frt vételárért.

3. Özv. Paulik Virgilné, Gábel Vilma szatócs üzlet tulajdonos veszi Vitárius Sándor és neje Nagy Juliánna Barány-utcza 2435. sz. a lakostól a tulajdonukat képező 3558/9 számu házas beltelküket 3650 frt. vételárért.

4. Medgyesi János 3132. sz. a lakos veszi Medgyesi István és neje Dancsi Rozalia 848. sz. a. lakosoktól a debreczeni 1388. sztjvben a 1435. hrsz. a. foglalt birtok felerészét valamint a debreczeni 724 sz jvben foglalt ingatlanok egyhatod részét 400 frtert.

REGÉNY.

Nincsen szive.

1.

Irta: **Kemechey Jenő.**

Fölhajlott, széles peremü kalapja alól lázadóan duzzadoztak ki gesztenyeszin, tömött hajfürtjei. Két vaskocsa kibomlottan hullámzott alá vállain, csipőin, le a karcsu bokáig.

Mellette a szőnyegen, a kicsi kanapén, a tabouretten, az állótükörnél rengeteg halmaza feküdt a koszoruknak, virágkosaraknak s a bokrétáknak.

A szinpadról behangzott öltözőjébe a rendező szava az ügyelőhöz:

— Szaladjon csak Szomotory kisasszony szobájába. Hivja ki. A közönség tombol. Vigyázzanak a függönynyel. Azt a várat hajtsa meg egy kissé. Dobják félre azt az erdőt. A sziklát göngyölje beljebb.

Szomotory kisasszony pedig leült a tabourettre, ugy félhátulról s jobb karjával rátámaszkodott a barna peluche támlányra. Szemeiben nem volt se tüz, sem a diadal csillogása. Olyan hidegen hagyta ez az ünneplés, mintha nem is őt illette volna. A jobb lábát, (szubtilis, remek kis lábacska) kissé előrenyujtotta és nézte a czipője hegyét tévetegül, gondolkozva.

Ebben a pillanatban, amikor a vasfüggönyön keresztül fölhangzott a közönség lelkes tombolása, ő a fölött tünődött: vajjon cseréljen-e más czipőt?

Nehézkésen ke t fol helyéből, változatlanzl hideg arczal emet ki két koszorut a többi közül s ment ki a lámpák elé. — Orczái csak akkor derültek mosolyra, szemei fénye csak akkor csillogott ragyogóra, amikor a tapsok vihara közt meghajlott az éljenző közönség előtt.

Hogy szedte volna le a közönség a szinpadról; hogy ölelte volna meg az egész publikum; hogy melegült volna föl a diadalra mindenki: és minő egykedvüséggel tért az öltözőjébe ez a szép leány, az ünnepelt diva.

Ugy kellett hozzá sompolyognom, hogy észre se vegyen.

Egy szál virágot kértem az egyik koszorujából. Ide adta az egész koszorut, az én koszorumat.

— Itt van. Vigye.

Megütődve vettem át és szégyenülten sütöttem le szemeimet. Ebben a pillanatban rám nézett. Köny csillogott a szemeiben. Fehér kezét rátette az enyémre s igy szólt hozzám:

— Kérem, ne haragudjék rám. Ne járjon a nyomomban. Ön olyan derék, jó ember. Nem érdemlek én ennyit.

Kissé megszoritotta kezemet s fejét szép, kerek fejét balvállára hajtván, folytatta,

— Nincs nekem szivem.

Azzal ott hagyott s azután kerülte még a tekintetem is.

A szinházi öltözők rendes vendégei már arra se jártak a szobácskája felé. Hasztalan minden. Odábbat már nem is volt véleménykülönbség a felett, hogy ennek a lánynak nincs szive.

Nincs szive, nincs egy csöppnyi sem.

No, hát elmondok én Szomotory Mariról egy kicsi történetkét. Kurta és egyszerü mese de kiviláglik belőle: van-e hát voltakép ennek a leánynak szive.

1.

Apró, 13 éves leányka volt, aki a fényes szinházban ugy járogatott be, mint gyermekszereplő.

Csupa fürgeség, csupa tüz és tanulékonyság volt ez a gyermek.

Egyszeri hallásra elsajátitott mindent s ha megjelent a szinpadon akár rövidke szoknyácskában, akár fiu ruhában: olyan szeretetreméltó bájossággal pördült ott meg és csevegett, hogy gzönyörüség volt látni.

— Miczikéből müvésznő lesz. Egyenesen a Thália kebléről szakadt le! — jósolgatták.

Miczike nem is hallgatott e megjegyzésekre; hanem amikor nem volt jelenete: leült a szinpad egyik sarkába s onnan kukucslkát egyik meg másik öltözőbe: ahol ünnepelt prtmadonnák fogadták fényes urak udvarlásiat vagy szidták gyorsan pörgő nyelvvel, izgatott szenvedélyes szavakkal az igazgatót, rendezői, ügyelőt, szerzőt, fodrásznőt, udvarlókat és az időt.

Nem tünt fel senkinek, hogy e zsönge gyermek kukucskálásaiban nincs semmi állandóság: hol egyik, hol a másik öltözőbe kiváncsiskodik; és hogy különösen egy fiatal urat kiser figyelemmel.

(Folyt. köv.)

Tőzsde.

Budapesti gabonatőzsde.

— Érk. d. e. 10 ó. 35. p. órakor. —

Őszi buza szept.—okt.-re	6.30—32.
Tavaszi buza márcz.—ápr.-re	6.76—77.
Őszi rozs	5.72—73.
Tavaszi rozs	6.09—10.
Őszi zab	5.62—63.
Tavaszi zab	5.88—90.
Uj tengeri május—jun.-ra	4.48—50.

Bécsi gabonatőzsde.

— Érkezett d. e. 11 20 p. órakor. —

Őszi buza szept.—okt.-re	6.72——.
Tavaszi » márcz.—ápr.-re	7 10——.
Őszi rozs	6.28——.
Tavaszi rozs	6 50——.
Őszi zab	6.10.——
Tavaszi zab	6.28——.
Tengeri máj-jun.-ra	4.83——.

Debreczeni városi szinház.

Idény bérlet. 13. *Páratlan bérlet.*

Hétfőn 1895. okt. 15-én:

Kis alamuszi.

Operette 3 felvonásban. Irtr: Bokor József.

Ügynökök

a törvényes engedélyezett sorsjegyek részletfizetés melletti eladásra (az 1883. XXXI. t.-cz. értelmében) igen kedvező feltételek alatt alkalmaztatnak.

Fővárosi váltó-üzlettársaság.

(306.) a **Adler és Tsa Budapest.**

Nagy szőnyeg-raktár

Kossuth-utcza

KARDOS LÁSZLÓ

üzletében.

Ujonnan berendezve, szép tágas, világos teremben választhatók a legjobb és legszebb **futó darabos és szalon szőnyegek,** butortakarók, ágy- és asztalteritők, utazó pokróczok, flaneltakarók, amerikai bőrvásznak, valódi angol Lynoleum és viasz-parquet.

SCHWARZ M. L.

Debreczen, a főposta mellett

női és férfi-divat üzletében

legolcsòbban beszerezhetők

férfi, fiu és női kalapok,

Jäger ingek, nadrágok és harisnyák,

férfi ingek, gallérok és nyakkendők,

női alsó szoknyák, nadrágok és blousok

igen szép fiu és leány tricot-ruhák,

legolcsóbb

szabott árak mellett.

Tőzsdei megbizásokat jutányosan és tekintetesen eszközöl

Lusztig Miksa

bank- és váltóház Budapesten,

Váczi-körut 42.

Alapíttatott 1885.

Arad, Győr, Pozsony, Szeged, Sz.-Fehérvár, Szombathely, Szabadka, Temesvár telephon-állomásról az érdeklődők **telephon utján direct irodámhoz** fordulhatnak, hol naponkint 10—5 óráig az árfolyamok állása iránt felvilágositást díjtalanul nyerhetnek. *Telephon-szám 1070.*

Legujjabb sorsjegy!!

Huzás már október hó 25-én.

Főnyeremény 100.000 korona

FELHIVÁS A

Bankegyesületi váltóüzlet részvény-társaság

(Budapest, fürdő-utcza I. Részvénytőke 3.200,000 korona)

által életbe hivott

„P“

alkalmi sorsjegytársaságban való részvételre, mely 40 drb. 3%-os **Magyar jelzálogsorsjegy** felett rendelkezik és csakis **10** résztvevőből áll. Befizetés 37 hónapon át csakis **15** frt havonként egy-egy részre.

A szelvény kamatok a sorsjegytársaság tulajdonát képezik. A sorsjegyek eredetiben osztatnak szét

A sorsjegykönyvecskék **már az első és második** részlet **30** frt lefizetése után szolgáltatnak ki.

Legolcsóbb gazgasági kocsi-kenőcs. — Legjobb minőségü festék és lakkok.

Legolcsóbb PETROLEUM bevásárlási forrás

Van szerencsénk a nagyérdemü közönség szives tudomására juttatni, hogy az idény beálltával kizárólagos **festék és zsiradék üzletünkbe** a petroleum kicsinybeni eladását is bevezettük, a melyből kiváló minőségüeket tartunk raktáron és felette olcsó árban bocsájtuk a nagyérdemü közönség rendelkezésére:

Legfinomabb szalon tiszta fehér 1 liter 18 kr. — I-ső rendü Csillár tiszta fehér 1 liter 17 kr.

I. rendü gácsországi gyulékony tiszta fehér 1 liter 15 kr.

Szives pártfogást, kérve maradunk kiváló tisztelettel

Lusztig Gyula és Társa

Nagyhatvan-utcza 1098. A „szép Juhászné“-hoz czimzett vendéglővel szemben, **Hochfelder ur házában.**

5 liter vételnél házhoz szállitva. Nagybani vételnél megfelelő engedmény.

Az ország legnagyobb és legrégibb

férfi-, fiu- és gyermek-

RUHÁK RAKTÁRA

fennáll egy félszázad óta.

Az 1895-6-iki őszi és téli idény ujdonságai:

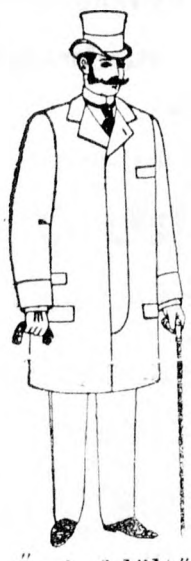

Őszi felöltő
11 frt
és feljebb.

Öltöny
13 frt 50 kr.
és feljebb.

Utazó köpeny
17 frt
és feljebb.

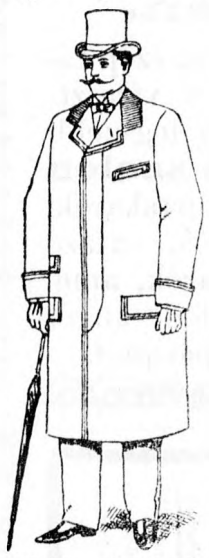

Téli felöltő
18 frt
és feljebb.

Gyermek
Costüm 5 frt
és feljebb.

NEUMANN M.

Debreczen, főtér, a főposta átellenében.

Az üzlethász elvei: Lelkiismeretes kiszolgálás, szigoruan megállapitott és minden darabon **feltüntetett határozott árak.**

Saját raktárak:

Budapest: IV.:	Muzeum-körut 1.	Fiume:	Corso 497.
Bécs VI.:	Mariahilferstrasse 35.	Ujvidék:	Grand Hotel m elltt.
„ IV.:	Wiedner Hauptstrasse 8.	Sofia:	Alexander-platz 1.
„ I.:	Kärthner-Strasse 31.	Triest:	Via Ponto Rosso 1.
Nagy-várad:	Bémer-tér, kishidfőnél, Lévay-ház.	Zágráb:	Ilica 6. Grand-Hotel.
Temesvár:	Belváros, Hunyady-u. 64	Sarajevo:	
Belgrád:	Fürst Michael-Strass 4.	Kragujevácz:	
		Nisch: stb., stb	

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben. Főpostával szemben.